

MARIBORSKI D

Državna licejska knjižnica
v Ljubljani.

Političen list.

Naročnina znaša:

Z dostavljanjem na dom ali po pošti K 10.— mesečno.
četrtletno K 30.—
Če pride naročnik sam v upravništvo po list: Mesečno K 9.50. — Inzerati po dogovoru.

List izhaja vsak delavnik popoldne.

Posamezna številka stane 60 vln.

Uredništvo in uprava:

Mariborska tiskarna (Jurčičeva ulica št. 4.)

Telefon uredništva št. 276, uprave št. 24.

Leto III.

Maribor, četrtek 10. junija 1920.

Št. 127.

Italijanski poraz v Albaniji.

Italijanska vladna kriza. — Špekulacije beograjskih trgovcev. — Proračunske dvanajstine.

Tešinjsko.

Eno onih mnogih torišč nemirov in večnih razburjanj, ki jih je ustvarila modrost visokih gospodov na mirovni konferenci, je tudi Tešinjsko. Tešinjsko, ki je spadalo poprej k avstrijski Šleziji, je po priliki tako veliko kakor glasovalna cona A na našem Koroškem, samo da ima več prebivalcev nego ta prva koroška cona. Prebivalstvo tega ozemlja je mešano, vendar pa so brezdvomno v večini Poljaki. Sicer pa to niso pravi Poljaki, ampak nekaka prehodna mešanica, kakor so prehodna mešanica med Hrvati in Slovenci naši Belokranjci, ali pa med Bolgari in Srbi Makedonci.

Ta zemlja bi sama na sebi ne bila tako važna, če ne bi krila neizmerne rudnike premoga. Radi tega pa se vrši ves ljuti boj med Poljaki in Čehoslovaki v prvi vrsti le radi teh rudnikov ne pa radi narodne pripadnosti tega ozemlja. Ko je šlo za to, komu naj pripade ta kos zemlje, so se dvignili istotako Poljaki in Čehoslovaki ter jo reklamirali zase. Nastal je hud spor, katerega niso visoki gospodje mogli rešiti in radi tega so se končno zatekli k plebiscitu. Določili so,

Ruski kružok.

Imeli smo letos tudi v Mariboru »Ruski kružok«. Začeli se je sicer precej pozno, šele v začetku marca, in je te dni zaključil svoje prvo leto. Učilo se je po eno uro na teden (vsako sredo od 8.—9. ure zvečer na drž. realki) in oni, ki so vstrajali do konca, so pridobili v teh par urah toliko, da bodo mogli čitati vsako rusko knjigo. Torej lep uspeh za mal trud.

Ko smo začeli, se je priglasilo okoli 40 slušateljev. To je bilo razveseljivo število. Toda vedel sem takoj, da ne bodo ostali vsi, ker sem imel skušnje iz preteklih let v Ljubljani. Polovica začetnikov se navadno ustraši cirilice in ker se ne morejo naučiti teh 24 slovanskih črk, izostanejo. To je bilo tudi v Ljubljani vedno tako in učitelj ruščine mora biti na to pripravljen. Cirilica pa je oni lepi plot, ki leži za njim bogato kraljestvo ruske literature in kdor ga ne premaga, ne more biti deležen krasote tega kraljestva. Ako pomislimo, da je cirilica slovanska abeceda, da sta jo za naš slovanski jezik sestavila slovanska blagovestnika, da je v nji pisana vsa staroslovanska in cerkvena književnost, da

da se mora prebivalstvo samo odločiti, kam da hoče pripadati, ali k Poljski, ali k Čehoslovaški.

Ta odlok Vrhovnega sveta je bil vojna napoved za cba severna bratska naroda. Začela se je silna in brezobzirna agitacija, ki je posebno od poljske strani zavzemala vedno ostrejša lice ter dovedla do neštetihih spopadov med obojerodnim prebivalstvom, o katerih so nam poročevalske agencije že neštetokrat poročale. Ti spopadi so imeli često za posledice prelivanje krvi in več mrtvih in ranjenih. Radi tega se je mirovna konferenca odločila, da zasedejo to sporno ozemlje antantne čete, kar se je tudi res zgodilo. Toda pomagalo tudi to ni veliko, ali pa sploh nič. Agitacija se je vršila dalje in tudi spopadi so se vedno znova pojavljali. Razlika je nastala s to zasedbo samo ta, da se poslej niso vršili spopadi samo med Poljaki in Čehoslovaki, ampak tudi med Poljaki in antantnim vojaštvom. To je tudi povzročilo, vsaj tako trdi Vrhovni svet, da se je plebiscit, ki bi se bil sicer že moral vršiti, odgodil na nedolčen čas. V resnici pa so pri tej odgoditvi igrali ulogo vse drugi vzroki.

Mi smo svoječasno že razpravljali o tem,

piše v nji še danes 120 milijonov Slovanov, potem je žalostno znamenje za Slovana, ki pred temi 24 črkami omaga. Posebno danes, ko živimo v državi, katere preteklost je pisana v cirilici in ko živimo v času, ko prihaja Rusija v Evropo. Morali bi biti ponosni, da smo del tega naroda, in srečni, da moremo uživati dela te slovanske literature v izvorniku. Izgovor, češ: »Zakaj Rusi ne pišejo v latinici?«, je naiven. Z isto in večjo opravičenostjo bi oni vprašali, zakaj mi ne pišemo v cirilici, ko je to vendar naša slovanska abeceda. Sicer pa: kdor ne zamore 24 črk, kako bi zmagal kaj težjega. Tako nas je torej ostalo na koncu deset. Lepo število, ako učitelj čuti, da vsi ti gredo z ljubeznijo v tisti lepi raj, kamor jih hoče peljati. Spominjam se na čase ruskega kružka pri starem dr. Jenku v Ljubljani. To je bil slovanski starega kova: ljubil je Rusijo in ruski jezik nad vse na svetu. Tudi doma v družini je govoril le rusko. Ko je pred desetimi leti umrl ta častitljivi mož, so bile njegove zadnje besede: »Avstrija gadkaja država«. Sovražil je to državo iz celega srca. Toda svojega sovražstva ni mogel takrat izreči, uveljavljal pa ga je s tem, da nas je učil

ali je plebiscit pravo sredstvo za ugotovitev narodne pripadnosti kakega ozemlja ali ne, ter smo dokazali, da ni. Tako tudi za Tešinjsko ni plebiscit ono sredstvo, ki bi zamoglo nesporno odločiti o njega usodi. Naj bi izpadel plebiscit tako, ali tako je čisto gotovo da bi bilo to za eno ali za drugo stran krivično. To je spoznala tudi mirovna konferenca ter je začelo zadnje čase resno delovati na to, da bi se usoda tešinjskega rešila brez plebiscita. Toda kako? Zadnje dni se je o tem precej pisalo. Nekatera poročila so vedela povedati, da bo Tešinjsko enostavno priključeno Poljski, druga da bo pripadlo Čehoslovaški; tretja vest pa, ki jo je porodila neka izjava tešinjskih socialnih demokratov, je trdila celo, da postane Tešinjsko samostojna delavska republika.

Tretja kombinacija bi bila mogoče še najpravičnejša, dvomljivo pa je, da bi koga zadovoljila in končno je vsak pameten politik odločen nasprotnik takih vmesnih nestvorov, kakršne nam hoče zaploditi sedanja mirovna konferenca po vseh delih sveta. Taka vmesna država je že po svojem bistvu nezmožna za popolnoma neodvisno politično in državno življenje. Prej ali slej se mora približati tej ali oni sosednji državi in tu nastane zopet

ruščine. Vedel je, da bo vsak, ki se bo naučil ruščine, našel nov svet in da se bo odvrnil od nemške kulture. Godilo se je to res samo po sebi, ne da bi bil enkrat izrekel kako besedo v tem smislu.

V začetku leta smo napolnili njegov ruski kružok in do konca leta nas je ostalo komaj pet. Spominjam se, da sva bila enkrat pri uri samo dva in pripovedovalo se je, da je nekoč prišla celo samo ena gospodična, naš »batjuška« pa ni obupal, ampak je učil, kakor če bi bila polna soba. Bil je resen in strog: imel je lepo slovansko sivo brado in golobje nežne oči; govoril je z nami samo po rusko in je znal vso slovnico na pamet. Njegova metoda je bila slaba, toda tega bi mu ne bil smel nihče reči. Čitali smo dolgočasnega Volperja in prevajali stavke iz nemške Blossfeldove gramatike; morali smo pisati naloge in nismo prišli iz formalnosti. Toda ljubili smo ga, ker smo verjeli, da nam hoče dobro. Posegli smo po ruskih knjigah in smo videli, da znamo več, nego smo si mislili. Za poezijo batjuška ni imel smisla, mi pa smo jo našli in jaz sem še danes hvaležen sam sebi, da sem v šoli pod klopjo čital Tolstega in Dostojevskega v originalu,

nov konflikt. To nam bo brezdvomno pokazala bodoča svetovna zgodovina, ki bo lahko zabeležila celo vrsto krvavih vojn in sporov, ki jih bodo povzročile ravno te vmesne države.

Prebivalstvo Tešinskega je, kakor smo že omenili, mešano in poleg tega tudi še neizrazito, radi tega tu ne igra tako veliko važnost etnografski moment, ampak pred vsem gospodarski. In res je ravno v tem gospodarskem momentu najboljši ključ za rešitev tega spora. Vprašanje je, komu je to ozemlje v gospodarskem oziru bolj potrebno, ali Čehoslovaški, ali Poljski?

Da dobimo odgovor na to vprašanje moramo pred vsem vzeti v obzir, katera teh dveh držav ima več premoga in katera ga več rabi. Tu pa se nam pokaže, da bi Poljska tešinski premog lažje pogrešala nego Čehoslovaška, ker ima Poljska prvič več premoga nego Čehoslovaška, drugič pa ga Poljska tudi manj rabi nego Čehoslovaška, ki ima brezdvomno večjo industrijo in bolj gosto železniško omrežje nego Poljska. Iz tega je razvidno, da ima Čehoslovaška več pravice do Tešinskega nego Poljska, in če bo mirovna konferenca to upoštevala potem bo Tešinsko gotovo prisodila Čehoslovaški. Najbolje pa bi bilo, da bi se Čehoslovaki in Poljaki glede Tešinskega sami na kak način pogodili.

Skromnost.

Proti draginji naše dobe je samo eno uspešno sredstvo: skromnost. Denar je izgubil svojo vrednost — pri nas pa se vkljub vsej draginji zdi, da ni nič drago. Amerikanci — kakor pravijo — so se znali drugače upreti verižnikom: začeli so jih bojkotirati. Stavka onih, ki kupujejo, je sicer težka stvar, a da se izvršiti, če imajo ljudje dovolj solidarnosti. Ko so začele v Beogradu padati cene, je bilo takoj polno blaga na trgu, občinstvo pa ni hotelo kupovati in je hotelo s tem doseči, da bi cene še bolj padle. Isto se je zgodilo v Mariboru, kjer so bile črešnje po 1 K kg, ker jih je bilo mnogo.

Znano je, da so n. pr. celo Parižanke protestirale proti draginji čevljev s tem, da so začele hoditi v sandaljih, v Španiji pa so začeli nositi lesene coklje, da so ukrotili verižnike z usnjem. V Gradcu so si pomagali na drug

ko so se dolgočasili pri Homerju in pri drugih Grkih in Rimljanih. Stari prof. Žakelj me je večkrat vprašal, če sem na Ruskem, jaz sem pa prav zadovoljno odgovoril, da sem. Bil sem že takrat in sem še danes prepričan, da pride čas, ko bo Homer pod klopjo in ruska knjiga na klopi in da bo takrat bolj prav nego sedaj.

Hotel sem povedati nekaj misli onim, ki so vstrajali do konca. Prepričali so se sami, da se izplača žrtvovati nekaj ur za veliko stvar. Po »bukvarju« smo se v par večerih naučili čitati in potem smo se takoj naslajali ob lepi Puškinovi »Skazki o carju Saltanu«. Vse je šlo igraje in marsikom so bile ure v »Ruskem kružku« prijetna zabava. Pogovorili smo se o tem in onem iz ruske literature in kulture.

Drugo leto bomo nadaljevali. Ako bo dovolj udeležbe, bomo imeli en kurz za začetrnike in enega za one, ki že jezik poznajo. Iz Prage bomo dobili dovolj lepih ruskih knjig za vse. Poleg tega bomo skrbeli za predavanja o ruski literaturi. Vsem onim, ki so vzdržali do konca in tudi tistim, ki so letos omagali, kličem na veselo svidenje v »Ruskem kružku« v jeseni. Učitelj.

način: razbili so stojnice; s tem so napravili seveda mnogo škode in mnogo krivice — toda vidi se, da ima ljudstvo konečno tudi druga sredstva proti oderuhom. Tudi na Češkem so bojkotirali črešnje; ko so se pojavile prve črešnje na trgu po zelo visokih cenah, so žene izdale razglas: ne kupovati! In res: cene črešenj so padle in jih je bilo povsod dovolj. Črešnja raste namreč sama, ni je treba obdelovati in črešenj je letos dosti. Ako se črešnja ne proda, segnijo — torej na tem polju lahko odjemalci dosežejo nižje cene. Povsod se zdaj piše o padanju cen — a v izložbah in na trgu se to še malo čuti. Cene pa bodo padle še bolj — torej ne kupovati! Seveda so tudi ljudje, ki dajejo 1 K za eno črešnjo, ker ne poznajo skromnosti. Masa sama pa bo take ljudi skromnosti naučila. Danes smo nato lastnost že skoraj pozabili.

Včasih si šel v gostilno in je bilo vino po 48 in po 52 krajcarjev. V svoji skromnosti si naročil onega po 48, kajti 4 krajcarji so bili že denar. Zdaj pa stane n. pr. eno vino 28 K, drugo pa 40 K — in si naročimo ono za 40 K, kajti 12 K ni več denar. Nanja način sami pospešujemo draginjo. Prej smo dajali napitnine 10 vinarjev — sedaj se nam zdi 1 K preskromno — zato dajemo 2 K. S tem smo ustvarili nekako novo javno mišljenje. Prej si nesel 100 K v hranišnico, ker je bil to kapital, sedaj imaš tisočak in ne neseš niti 50 K v hranišnico, ker denar nima vrednosti. Po svetu se slišijo glasovi, da dobiva denar večjo vrednost in blaga je baje vedno več na trgu. Če bo letina res taka, kot smo pričakovali in če ne bodo židje vsega izvozili — se bodo razmere izboljšale — pri tem pa morajo sodelovati vsi sloji. Geslo dobe je: skromnost! Proti razsipnosti in zapravljanju današnje dobe, je to edino zdravilo. Vemo, da marsikdo pri največji skromnosti ne izhaja — vemo pa tudi, da marsikdo ne izhaja, ker ne pozna skromnosti. To je duh časa.

Dnevne vesti.

„Straži“ v vednost. V 61. številki se nekdo huduje nad sokolskimi lepaki za dom naraščaja. Sokolstvu očita nepoštenost radi napisa »Mariborsko okrožje MSZ«. Sokolska društva so združena v župe. Kjer pa je župa preobsežna, kakor ravno mariborska, je pa razdeljena na več okrožij, tako eksistira tudi »mariborsko okrožje MSZ«. Mislimo, da besede okrožje Sokolstvo ni pobrano od orlov temveč le narobe. Ljudstvo bode pa tudi že samo vedelo, kaj okrajšave pomenijo, ako pa ne, bodo pa prišli v uredništvo »Straže« vprašati.

Črešenj je letos na trgu toliko kakor že mnoga leta ne. Tudi cena za te je precej padla, a kljub temu bi še lahko bile cenejše. V Celju n. pr. je določena najvišja cena K 2.— za liter. Dobi se jih pa kljub temu že po K 1.—. Tudi pri nas bi bilo dobro stalno ceno določiti. Ako je mogoče nekaterim prodati za nižjo ceno, zakaj pa zahtevajo potem branjevci za liter K 4—5. Sploh je v zadnjem času opažati vedno več branjevcev na trgu, ki povzročijo po prekupčevanju le draginjo, nikakor pa ne padanje cen. Ako pojde tako naprej, potem v kratkem sploh ne bode več kmeta videti na trgu, ker mu bodo ti mnogoštevilni branjevci cenejše blago kar med potom odvzeli. Zato opozarjamo občinstvo, naj kupi sadje in razno sočivje le tam, kjer bode zares po zmerni ceni. Drugi bodo na to sami primorani cene znižati; in le tako je mogoče priti spet v prijašno udobno življenje.

Umrl je narednik-godbenik Josip Nezval, rojen 29. maja 1892 na Dunaju. Pogreb se vrši jutri v petek, ob pol 9. uri dopoldan. V soboto pa se vrši v frančiškanski cerkvi maša zadušnica. N. v m. p.!

Velik koncert v Rogaški Slatini prirede dne 27. t. m. ob 11. uri dopoldne mariborski učiteljski in učiteljski. Pri koncertu bo sodelovala cela vojaška godba mariborska. Pevske točke bo vodil g. prof. Družovič, godbene pa g. prof. Beran. Mariborčani se še dobro spominjajo prelepega koncerta, ki ga je priredilo državno moško učiteljske pred par meseci v Mariboru, zato se bodo zleta v Rogaško Slatino udeležili gotovo v velikem številu. Pri koncertu bo nastopilo 120 pevcev in pevsk. Čisti dobiček je namenjen Dijaški kuhinji v Mariboru. Okolica Rogaške Slatine se udeleži koncerta polnoštevno. Podrobnosti o koncertu objavimo v kratkem.

Glede sokolskega zleta v Pragi. Po časopisih čitamo, da se bo naša vlada udeležila praškega sokolskega zleta, zato da bo „kraljeva vlada zastopana na tej patriotični manifestaciji bratskega češkoslovaškega naroda“. „Patriotična manifestacija“ je torej naši vladi — praški sokolski zlet. Tako malo je naši vladi znano sokolstvo in sokolski zleti. Gospodje torej pojdejo v Prago; to je v redu, kajti 30. junij v Pragi je „Vidov dan“ in je namenjen Jugoslovanom. Kaj pa sokolstvo in drugi? Sokolski Savez je sklenil, da se zleta ne udeleži — nekaj sokolov pojde pa vkljub temu v Prago. Bilo bi lepo, ko bi šlo vsaj par posebnih vlakov in če imamo toliko tisoč vagonov žita odveč, bi bila naša vlada za to „patriotično manifestacijo“ lahko dala par vagonov moke, da bi naši sokoli imeli hrano s seboj. Toda pri nas ni smisla za take stvari; zato pojdejo zastopniki vlade v Prago samo na parado. Za naše sokole je baje določeno, da jih sme iti po 10 od vsakega okrožja. Opozarjamo, da je v Pragi že vse razprodano in da za nas ne bo poskrbljeno, ker smo rekli, da ne gremo v Prago. Sicer pa: če se zleta udeleži vlada, zakaj bi se ga ne udeležil Savez in če gredo naši ljudje v Prago, zakaj bi vlada ne poskrbela za poseben vlak in za to, da bi poslala nekaj hrane na zlet? O tem bi bilo treba pojasniti za javnost.

Mednarodni ženski kongres se vrši te dni v Ženevi v Švici. Na kongresu so zastopane žene iz vsega sveta.

Kongres svobodomislecev bo letos meseca septembra v Pragi. Kongres bodo posetili svobodni mislilci vseh velikih narodov, da okrepe svetovno zvezo »Svobodne Misli«.

Mesto Vukovar je protestiralo proti temu, da bi se v njem vršilo zborovanje komunistov. To je zanimiv pojav posebno na Hrvaškem, kjer so bila pred par meseci vsa mesta komunistična. So se jih pač hitro naveličali.

Cepljenje otrok proti kozam. Glasom odredbe zdravstvenega odseka za Slovenijo in Istro z odobrenjem ministrstva za narodno zdravje z dne 22. marca 1920 št. 6607 se bo vršilo letošnje obigatorično cepljenje zoper koze vseh dojenčkov rojenih od 1. aprila 1919 do 31. marca 1920 po sledečem sporedu: dne 15. junija od 9. do 12. ure za novorojenčke frančiškanske župnije v prostorih deške ljudske šole I v Cafovi ulici, dne 6. junija od 9. do 12. ure za novorojenčke stolne in mestne župnije in za novorojenčke protestantske župnije v prostorih mestnega fizikata, v Stolni ulici 7/II nadstropje (Glavni pošta). Dne 17. junija od 9. do 12. ure za novorojenčke Sv. Magdalenske župnije v prostorih deške ljudske šole III na Ruški cesti. Pregledovanje ceplencev in razdelitev spričeval o cepljenih kozah se bo vršilo teden pozneje po istem sporedu, ob istem času in v istih prostorih. Vsak rodbinski poglavar, ali njegov odgovorni namestnik, kateri bi te dolžnosti brez tehtnega vzroka (bolezen za cepljenje obvezanega otroka) ne izpolnil, se kaznuje z globo 10 do 1000 K oziroma z zaporom ed enega do šest tednov.

Prostovoljna požarna bramba na Pobrežju. Ravno dokončano pobiranje letnih doneskov podpornih članov je doneslo okrog 2000 K. Pristrčna hvala vsem članom in prijateljem brambe. Požarna bramba stoji pred veliko nalogo, da ugodno dokonča v korist splošnosti započeto stavbo železnega plezalnega stolpa. K

temu delu pa potrebuje sodelovanje svojih članov in prebivalstva sploh. Čisti dobiček vrtno veselice v gostilni Rojko dne 4. julija je namenjen v to svrhu.

Plesni venček priredi Skol o priliki zaključka letošnjih plesnih večerov v soboto, 12. t. m. s pričetkom ob 21. uri zvečer v veliki dvorani Narodnega doma. Vstopnina za osebo 10 kron. Ker se posebna vabila ne bodo izdajala, se bratje in sestre kakor prijatelji mariborskega Sokola vabijo tem potom k najštevilnejši udeležbi. Čisti dobiček priredbe je namenjen za nabavo telovadnega orodja naraščaju.

Pri prodaji znakov za rešilni auto dne 22. in 23. maja so se odlikovale posebno sledeče dame. Nad 1000 K so nabrale gospodične: Valerija Friedl, Pavla Kristanitsch, Elza Vales, Mira Rudl, Mici Klajnšek in Trude Kern. Nad 500 K so nabrale: gdčna. Amanda Riha, ga. Švarc, gdčne. Lea Mejovšek, Hedvika Friedau, Mira Filipič, Mici Robaus, Mici Vodošek, Ivanka Nekrep, Pavla Uršič, Kari Polak, Mici Miklau, Amanda Golner, Berta Siegl, Josipina Novšak, Olga Tominc ter Ema Eigl. Posebno pohvalo zasluži mala štiriinpolletna Poldi Siege, ki je nabrala čisto sama 658 K. Vsem navedenim, kakor tudi vsem ostalim bodi izrečena še enkrat presrčna zahvala.

Seznam v mesecu maju 1920 izdanih obrtnih pravic. 1. Simmerl Marija, Slovenska ulica 15, izdelovanje perila. 2. Schuh Teobald, Orožnova ulica 2, glasbenik. 3. Skerbot Edvard, Vojašniška ul. 12, prodaja klobas. 4. Sadek Ivan, Trstenjakova ul. 16, čevljar. 5. Flies Marija, Poberž, Dam-ulica 3, trgovina s sadjem, i. t. d. 6. Šušterič Ivan, Tržaška cesta 14, krojač. 7. Pahor Franc, Prečna ulica 6, trgovina z rezanim in tesanim blagom. 8. Ciljšek Anton, Fram št. 1, sed'ar in lakirar. 9. Knapič Ferdinand, Vojašniška ulica 13, mesar. 10. Zagorsky Franc, Barvarka ul. 3, posredovalnica. 11. Dergas Ana, Trdinova ul. 18, izdelovanje oblek. 12. Wukasinovič Kosta, Gosposka ul. 40, trgovina s čevlji. 13. Jan Ignac, Slomškov trg št. 10, urar. 14. Šober Ivan, Grajski trg št. 1, informacijska pisarna. 15. Šober Ivan, Grajski trg št. 1, informacije o zasebnih razmerjih. 16. Majcen Josip, Krekova ul. 2, trgovina z avtomobili. 17. Murko Ema, Smetanova ul. 46, modistinja.

Ljubljansko prostovoljno gas. in reševalno društvo vabi k petdesetletnici spojeni s občnim zborom »Jugoslovanske gasilske zveze Ljubljana« ki se vrši dne 17., 18. in 19. julija 1920 v Ljubljani. Prebitek slavnosti je namenjen vdovama in sirotam dne 4. maja 1920 pri ognju na glavnem kolodvoru ponesrečenih gasilcev. Spored: V soboto, dne 17. julija 1920: a) ob 15. uri predsedstvena in odborova seja »Jugoslovanske gasilske zveze Ljubljana« v pisarni Ljubljanskega prostovoljnega gasilnega in reševalnega društva v »Mestnem domu«; b) sprejemanje gostov na kolodvorih in odkazovanje prenočišč; c) ob 20. uri koncert vojaške godbe v hotelu »Union«. Vstopnina za osebo 10 K, gasilci v kroju 5 K. V nedeljo, dne 18. julija 1920: a) ob pol 9. uri dopoldne slavnostno zborovanje Ljubljanskega prostovoljnega gasilnega in reševalnega društva v »Mestnem domu«; b) ob pol 10. uri dopoldne nastop društev na Vodnikovem trgu in potem odhod k sv. maši na prostem; po maši sprevod po mestu; razhod pred »Mestnim domom«; c) ob pol 12. uri občni zbor »Jugoslovanske gasilske zveze Ljubljana« in manifestacijsko zborovanje v veliki dvorani »Mestnega doma«; d) ob 13. uri skupen obed reprezentatov v hotelu »Union« in obedi po različnih restavracijah in gostilnah; e) ob 16. uri ljudska veselica na vrtu hotela »Union«. Pri maši, pri sprevodu in pri ljudski veselici sodeluje godba dravske diviziji pod vodstvom kapelnika g. dr. Čerina. Vstopnina k ljudski veselici v hotelu »Union« za osebo 12 K, za gasilce v kroju 6 K. Preplačila se z ozirom na dobrovoljni namen hvaležno sprejemajo. V ponedeljek dne 19. julija 1920: a) ob 8. uri dopoldne predsedstvena seja »Jugoslovanske

gasilske zveze Ljubljana» skupno s hrvatskimi in srbskimi zastopniki radi ustanovitve »Jugoslovanskega vatrogasnega saveza«; b) izleti v okolico. Dodatek: 1. Da bo razvrstitev mogoča, se bratska društva prosijo, da naznajo število odposlanih tovarišev Ljubljanskemu prostovoljnemu gasilnemu in reševalnemu društvu vsaj do 5. julija 1920. Obenem naj se naznajo število onih članov, ki želijo skupnega prenočišča in število onih, ki se udeležijo skupnih obedov. 2. Orava: Čepica, brez pasu in brez sekirice. 3. Pri ljudski veselici bodo poleg vojaške godbe sodelovala ljubljanska pevska društva. 4. Za red bodo skrbeli v to svrhu določeni reditelji. 5. Glede znižane vožnje na železnici in glede eventualnih posebnih vlakov je odbor Ljubljanskega prostovoljnega gasilnega društva v dogovoru z železnico. Dogovor se objavi v dnevnih listih.

Roparski umor v Petrovcah. Nedavno je prišel v Celje srbski lesni trgovec Vasilij Jovanović ter se seznanil s sinom bivšega mestnega ekonomu, Valterjem Derganzem, znanim zagrizenim renegatom, ki mu je obljubil, da mu proda les, katerega pa sploh ni imel. Peljal ga je v Petrovce ter mu tam pokazal najbrže kak tuj les. Nenadoma pa je trgovec izginil. Dne 5. t. m. pa je prišel v Celje orožniški postajevodja Fran Kozole ter javil, do se nahaja v neki zapuščeni pekarni v Orjivasi truplo neznanega umorjenca. Preiskava je dognala, da je to omenjeni srbski lesni trgovec Vasilij Jovanović. Umorjenec je bil oropan, pri njem so našli le mal listič s katerim ga je Derganz prosil predujma 150 K. To je bil prvi povod za osumljenje drugi pa je bila umorjenčeva denarnica, katero je v gostilni spoznal drugi srbski trgovec Todo Mladenović. Na podlagi tega je bil potem Derganz aretiran. Pri zaslišanju je tajil, da bi bil on izvršil umor, rekel pa je, da ve kdo je to storil, samo da ne sme povedati, ker je to morilcu obljubil pod častno besedo. Nadaljna preiskava pa je dognala, da je Derganz imel poleg umorjenčeve listnice tudi njegov denar. Pri sebi je imel še 47.000 K, 20.000 K je bil izročil svoji ljubici Ani Rehar, natakarici pri »Grozdu«, drugo pa je zapravil. Derganz je bil izročen državnemu pravdnistvu.

Državna posredovalnica za delo, podružnica za Maribor in okolico, Stolna ulica 4, sporoča, da se je v času od 1. januarja do 31. maja t. l. poslužilo zavoda 5471 strank, in sicer 2167 delodajalcev in 3304 delojemalcev. V teh 5 mesecih je bilo posredovanih 1347 služb. Državna posredovalnica posluje za vsakogar povsem brezplačno dnevno od pol 9—12 in od 14—16. Na razpolago so vedno delavne moči najrazličnejših poklicev. Dopisi naj se pravilno frankirajo.

Naš znani reklamni zavod »JADRAN«. Gosposka ulica 54 ima kakor vedno izstavljenе raznovrstne umetniške podobe. Posebno te dni bo imel izstavljenе posebno lepe slike, ki so na prodaj, opozarjamo občinstvo, da si jih ogleda. Sprejmejo se vedno akvareli, pasteji in oljnate slike v brezplačno cenitev, istotako tudi v razstavo in prodajo.

Kultura in umetnost.

Smrt majke Jugovičev. (K torkovi premieri). Po dolgem in nestrpnem pričakovanju smo vendar doživeli oni večer, ko je šla ta Vojnovičeva kosovska tragedija preko našega odra. Zanimanje med publiko je bilo tako veliko, kakor doslej še skoro za nobeno drugo igro ne. Vstopnice so bile že v predprodaji prodane vse do zadnje. Gledalščice tako nabito polne, da ni ostal niti najmanjši prostorček prazen. O delu samem bi bilo škoda govoriti, ker je dovolj znano in ker smo o njem podrobneje govorili že v eni poprejšnjih števil. Podati srbohrvatsko delo, kakršno je »Smrt majke Jugovičev« v usta slovenskih igralcev v slovenskem gledališču je rizikantna stvar in upravičeno smo se bali, da jezik, ki ga bomo čuli pri tej predstavi, ne bo ne srbohrvaščina ne slovenščina. Toda v tem oziru smo doživeli prijetno presenečenje. Razen par nepravilnih naglasov je bil jezik res pristen. V tem oziru zasluži g. Jovanović-

Mecger kot lektor vse priznanje. Igralci sami so bili na taki višini, kakor nismo pričakovali. Sijajna je bila majka Jugovičev ge. Dragutinovičeve, ki jo je podala z vso ljubeznijo, toploto in skrbnostjo. Vstvarila je v tej ulogli lik, ki nam bo ostal gotovo v neizbrisnem spominu. Zato pa je žela pri publiku res iskreno priznanje. Ubrana je bila igra snah v prvem dejanju, ki so se vse res dobro vživele v svoje vloge. Posebno pa so ugajale gdčne. Kraljeva, Petkova, Podgorska, Savinova ter gospa Bukšekova kot deveta snaha Angjelija, ki je prišla posebno v drugem dejanju do izraza. Njena uloga je zahtevala tu resne poglobitve in prave umetnosti, toda rešila je vse te naloge dobro. Zaokroženo je podal g. Nučič Damjana ter postavil na oder lep tip tragičnega junaka. Krasne in resnične čarobnosti polne so bile v drugem dejanju zvezde. G. Rasberger je vstvaril iz guslarja iskreno postavo, igral je izborno, neprekosljiva je bila njegova maska. Veselo nas je iznenadila ta večer kosovska devojka gdčne. Podgorske. Njena pristna igra, krasen organ in čista izgovorjava so jo postavili v vrsto najbolje podanih ulog. Dobri sta bili tu ga. Bukšekova, bača, in njen unuk Bogumila Nučičeva. G. Železnik je imel kot čobanin (pastir) sicer majhno ulogo, toda znal jo je uveljaviti docela. Istotako so tudi ostali igralci, ki so imeli več ali manj le prav majhne vloge, izpolnili svojo dolžnost. Divna je bila scenerija, le na Kosovem je bilo v ospredju premalo svetlobe, kar pa pri sedanjih razsvetljevalnih pripravah našega gledališča ni mogoče popraviti. Lepi so bili tudi kostumi. Sploh je bila to predstava, na katero sme biti naše gledališče upravičeno ponosno ter bi z njo brez strahu lahko konkuriralo z vsemi našimi odri.

—r.

Danes se vrši častni večer gospe Ive Šetinske ter g. Rada Železnika kot Gerde in Friderika v Strindbergovem »Pelikanu«, na kar še enkrat opozarjamo naše gledališko občinstvo. Zasluge teh dveh naših umetnikov nam ni potreba posebej navajati občinstvo, ki je pridno posečalo to prvo sezono našega gledališča jih pozna samo najbolj, radi tega pa tudi upamo, da bo častno izpolnilo svojo dolžnost.

Iz pisarne Slov. mestn. gledališča. Ravnateljstvo se je potrudilo, da se seznanijo mariborsko občinstvo z najboljšimi igralci Jugoslavije. V torek 15. nastopi Tonka Savičeva najprijetnejša karakterna igralka kr. kazališta v Zagrebu v ulogi Dulske v »Morali gospe Dulske. Tonka Savičeva deluje že 40 let na zagrebškem odru in celo svoje življenje je posvetila domači umetnosti. Ona nastopa v resnih in humorističnih vlogah, neprekosljiva je pa v vlogah dobrosrčnih mater. Sploh bodi povedano, da je prvakinja kr. kazališta v Zagrebu in to zadostuje, da privabi mariborsko občinstvo v naše gledališče. Gostovanje je na abonnement A—49.

Šport.

Jugoslovanski olimpijski odbor. Poročilo o intervenciji delegatov J. O. O. pri centralni vladi v Beogradu: Na konferenci v ministrstvu za socialno skrbstvo se je sprejelo stališče J. O. O., po katerem je obstoječi J. O. O. edini državni olimpijski odbor. V ta odbor vstopijo zastopniki ministrstev vojne, socialnega skrbstva, zdravstva, prosvete ter dvojica delegatov Sokolskega saveza SHS. Po konferenci z g. tajnikom in g. načelnikom ministrstva saobračaja je obljubil g. minister saobračaja, da hoče 1. dovoliti, da se za športne namene izdajajo polovične vozne karte na vseh važnejših progah države; 2. dovoliti, da posamezna železniška ravnateljstva v središčih olimpijskih pododborov priznavajo samostojno popust vozni cen; 3. dovoliti športnikom, ki se bodo udeležili letošnje olimpijade v Anversu, 75% popust vozni cen. G. ministra za zunanje zadeve delegati niso mogli posejiti, ker je odsoten. Tajništvo tega ministrstva je informirano o prošnji J. O. O. za intervencijo radi priznanja

pril mednarodnem O. O. Delegati so posetili g. ministra L. Davidovića, ki se za šport izredno zanima; g. minister je delegate sprejel izredno prisrčno, interesiral se je informirati se je dal o vseh važnih športnih vprašanjih ter obljubil, da bo v ministrskem svetu deloval na to, da se športna vprašanja povoljno rešijo. N. V. regent Aleksander je kot pokrovitelj J. O. O. sprejel delcgate preds. dr. Bučarja, tajnika dr. Jakovca, odbornika Arandjelovića dne 20. V. v daljši avdijenci. N. V. regent zasleduje z izrednim zanimanjem razvoj našega športa in delegati morejo z veseljem poročati, da ima naš šport in naša mladina v njem res najmočnejšega in najboljšega zaščitnika. Dr. Fr. Bučar preds., dr. A. Jakovac, tajnik J. O. O.

Zadnje vesti.

Italijanski poraz v Albaniji.

DKU Berlin, 10. junija. »Lokalanzeiger« poroča iz Lugana: »Epoca« doznava, da so Albanci napadli z velikimi silami Italijane pred Valono ter jih potisnili na razdaljo 4 km pred utrjene mestne postojanke. Pri tem so izgubili Italijani večje število ujetnikov, častnikov in moštva ter mnogo orožja in municije.

Italijanska vladna kriza.

DKU Rim, 9. junija. (Stefani). Danes se je sestala poslanska zbornica. Ministrski predsednik Nitti je dal poročilo o sestavi novega kabineta ter izjavo, da je kraljev dekret o podraženju kruha umaknjen. Kabinet je z ozirom na politični položaj podal demisijo. V početku zasedanja je javil predsednik Rossi, da je podal tudi Orlando kot zbornični predsednik ostavko.

Špekulacije beograjskih trgovcev.

LDU Beograd, 9. junija. Zadnji padec dinarske novčanice je povzročil kartel trgovcev, ki hočejo vzdržati vrednost franku na višini 200 do 220 dinarjev za čas dveh do treh mesecev, dokler ne prodajo blaga, ki ga imajo v skladiščih.

Proračunske dvanajstine.

LDU Beograd, 9. junija. Za vsa ministrstva so odobrene v celoti proračunske dvanajstine za leto 1919/20 in je njih veljavnost razširjena tudi v leto 1920/21. Razen tega je odobren kredit 50 milijonov dinarjev za izredne potrebe.

Stavka v Italiji.

DKU Rim, 9. junija. Listi poročajo iz Neaplja, da so stopili tamkajšnji pristaniški delavci v stavko.

DKU Milan, 9. junija. Kakor poroča »Corriere della sera« so stopili delavci in namočenci rimskih obratov v torek radi zopetne podražitve kruha v stavko.

Za zблиžanje Italije z Rusijo.

DKU London, 9. junija. Kakor poroča »Morningpost« iz Revala je dospel glavni urednik »Avantijsa« Servati v spremstvu štirih poslancev ter članov delavske zveze v Helsingfors, odkoder se pada v Moskvo. Njegova misija zasleduje gospodarsko zблиžanje Italije z Rusijo. Od tega potovanje bo odvisno, ako bo Italija sprejela ruske poverjene agente ali ne.

Papež dovolil češko bogoslužje.

LDU. Praga, 9. junija. Praška »Večernik« poroča v debelem tisku: Praški nadškof Kordač je dobil včeraj iz Rima brzojavko, da je papež dovolil v smislu predloga čehoslovaških škofov uporabo čehoslovaškega jezika pri službi božji.

Slov. mestno gledališče.

Repertoar tekočega tedna:

V četrtek 10.: »Pelikan«. Častni večer Ive Šentinske in Rada Železnika. Ab. B—49.

V soboto 12.: »Smrt majke Jugovlca«. Ab. A—48.

V nedeljo 13.: »Pereant možje«. Ab. A—49.

Izdaja: Tiskovna zadruga Maribor.

Odgovorni urednik: Fr. Voglar.

Tiska »Mariborska tiskarna d. d.«

Podpirajte »Jugosl. Matico«!

Mala oznanila.

Zamenja se lepo stanovanje z tremi sobami v Celju proti takemu v Mariboru. Naslov pove upravništvo. 2—1

Išče se platneni trgovski šotor. Vpraša se od od 16. do 19. ure popoldan. Plinarska cesta št. 17.

Proda se dobro ohranjeno moško kolo z predvojno pneumatiko. Vpraša se Tezno št. 83 od 18. ure zvečer.

Kupim dobro ohranjeno ali novo kolo z dobrim gumijem. Pismene ponudbe Aškerčeva ulica št. 11. 2—1

Kontorist, pisarski uradnik, vešč slovenskega in nemškega koncepta, stenograf in strojepisec, se sprejme takoj pri tvrdki Viljem Freund, usnjarna, Maribor. 3—2

Občinska hranilnica v Mariboru

(prej Gemeinde-Sparkasse)

Orožnova ulica št. 2 (Pfarrhofgasse Nr. 2)

v lastni hiši.

Stanje hranilnih vlog . . . . . K 42,442.640·26

Rezervni fondi . . . . . K 2,749.997·67

==== Shramba za pupilske hranilne knjižice itd. ====

Sprejema vloge na hranilne knjižice in tekoči račun po najvišji točasno običajni obrestni meri.

Uradije vsak dan od 8.—12. ure razun nedelje in praznikov.